

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

множником до вільного члена 16:

$$5x^2 - 18x + 5 \times 16 = 0 \quad (\tilde{\sigma}_1^*, \tilde{\sigma}_2^* - \text{корені})$$

$$5x^2 - 18x + 80 = 0$$

$$\tilde{\sigma}_1^* = 8, \tilde{\sigma}_2^* = 10$$

Тоді

$$\tilde{\sigma}_1 = \frac{8}{5} = 1\frac{3}{5}, \tilde{\sigma}_2 = \frac{10}{5} = 2$$

Шановні юні науковці! Ми познайомились з різними способами розв'язування квадратних рівнянь, дізнались про цікаві властивості коефіцієнтів рівняння $ax^2 + bx + \tilde{p} = 0$ ($a \neq 0$)

Яка ваша думка?

Симпозіум пропонує вам кілька рівнянь. Кожен розв'яже найкращим способом. Складіть свої рівняння.

$$15x^2 - 49x + 34 = 0$$

$$7x^2 + 4x - 1 = 0$$

$$5x^2 + 7x + 2 = 0$$

$$x^2 + 4x - 5 = 0$$

$$3x^2 - 13x + 10 = 0$$

Слово-підсумок – учителю.

Результати уроку позитивні: діти активніші, використовують почуте і побачене, бажають творчо працювати. Розглянуті способи будуть доречними при розв'язуванні тригонометричних, показникових, логарифмічних, ірраціональних рівнянь та нерівностей у старших класах.

Як домашнє завдання симпозіум запропонував учням вправи для дослідження: який спосіб краще використати. Усі діти взяли участь у виконанні такого домашнього завдання.

Дітям сподобалось бути юними науковцями, форма проведення уроку; домашні дослідження рівнянь провели в групах.

Таким чином, нова форма проведення уроку дозволяє активізувати навчальну діяльність учнів, зацікавити їх, використати знання з інших предметів (іноземні мови), розвинути навички пошуково-дослідницької роботи.

Радецька І.В.*

Застосування аудіовізуального методу навчання на уроках німецької мови у світлі можливостей новітніх інформаційних технологій

У статті розглядаються сутність аудіовізуального методу як одного із способів інтенсифікації сучасного навчального процесу з використанням новітніх медіа засобів, його місце в інноваційних технологіях

* © Радецька І.В.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

мовної підготовки учнів, шляхи впровадження у педагогічну практику моделі використання його освітнього, інформаційного, художньо-естетичного та виховного потенціалу.

Світ ніколи не стояв на місці. Більш-менш значущі відкриття змінювали його удієвж сотень тисяч років існування людства. Два тисячоліття пішло на те, щоб придумати першу абетку й записати перші знання, та всього декілька десятиріч знадобилось для того, щоб світ дійшов до поворотного пункту своєї історії. Інтернет-революція здійснила прорив в Інформаційну еру та розпочала епоху швидкісної комунікації, що суттєво вплинуло на різні сфери життя, зокрема освіту. Завдяки інтерактивним мультимедіа (лат. *Multum+Medium* – одночасне використання різних форм представлення інформації (текстової, звукової, графічної, анімації, відео) та її обробки на одному носіїві) [5] і комунікаційній мережі (мережа для обробки, зберігання і передавання даних, сукупність джерела та користувача інформацією) [5] з'явилися великі можливості для того, щоб синтезувати інноваційні знання найкращих у світі фахівців у цифровому форматі, об'єднати їх у мультимедійну базу та здійснювати обмін досвідом через світову навчальну павутину. Завдяки Інтернетові кожен має змогу цілодобово заходити на сторінки спеціальних освітніх програм у пошуках інформації для успішного здійснення своїх цілей. Для вчителя дуже важливо не бути «одним у полі воїном», а мати змогу підходити до вирішення фахових проблем системно та комплексно, заручившись підтримкою однодумців та науковців.

Проте багатьох учителів лякає інформаційний бум, до якого краще адаптованими виявилися учні. Канадський дослідник Дон Тапскотт зазначає: «...тепер нам уже точно відомо, що дітей, які не матимуть доступу до нових медійних засобів, уважатимуть майже упослідженими» [2, с. 91]. Це перше покоління, що виростатиме посеред комунікаційних засобів (сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, обробки, зберігання, розповсюдження, відображення і використання інформації в інтересах її користувачів) [5], і яке вже зараз орієнтується в сучасних технологіях краще ніж їхні наставники. Інформаційну прірву між поколіннями треба якнайшвидше заповнити цілковитою зміною підходів до навчання та навчальних методів, використовуючи при цьому переваги гнучкості мислення дітей, і не нехтувати тим, що вони стануть на деякий час вчителями та найкращими порадиниками. «Інтернет – це як приплив. Його хвилі заллють комп'ютерну індустрію та інші галузі виробництва, затоплюючи тих, хто так і не навчився триматись на плаву», – стверджував президент компанії *Microsoft* Білл Гейтс [2, с. 436]. Отже, сучасний педагог, який мислить категоріями майбутнього, має не тільки вдосконалювати педагогічну майстерність з методики викладання своєї навчальної дисципліни, а й прискороно

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

опанувати методику використання *інформаційних технологій* (процес, який використовує сукупність засобів і методів їх збору, обробки та передачі даних для отримання інформації нової якості про стан об'єкта, процес або явище (інформаційного продукту) [5]. Ігнорування сьогодні можливостей засобів електронної комунікації в навчанні нагадує ситуацію, коли б наші предки не скористалися алфавітом або друкарською машинкою.

З огляду на стрімкі зміни в освіті, зумовлені інформаційним та технологічним прогресом, актуальним питанням стає необхідність забезпечення якісної освіти відповідно до сучасних науково-технічних досягнень. Сьогодні школою стає інформаційний світ, а комп'ютер – найбільш прогресивним та ефективним засобом його пізнання через здійснення іншомовної міжкультурної комунікації. Об'єднуючи в собі можливості книги, аудіо та відео в комплексі, комп'ютер, як унікальний накопичувач різної інформації, складає значну конкуренцію звичайним паперовим технологіям. Перед методикою постає питання про роль традиційних засобів навчання, які складають навчально-методичний комплекс [3, с. 19]. Про їх відмирання говорити ще зарано, але підходити до пошуку, змін та трансформацій методів навчання треба вже зараз, використовуючи найбільші новаторські здобутки, які довели свою ефективність.

Одним із таких методів навчання є аудіовізуальний, що поєднує можливості його реалізації в умовах новітніх інформаційних технологій навчання і важливий дидактичний принцип – наочність. Сама назва методу відбиває покладені в його основу принципи, оскільки весь новий матеріал сприймається учнем протягом тривалого часу лише на слух («аудіо»), а його значення розкривається за допомогою зорової невербальної наочності – діапозитивів, діафільмів, кінофільмів («візуальний») [4, с. 299].

За даними ООН, людина запам'ятовує лише 10% прочитаного, 20% – почутого, 30% – побаченого. Якщо людина чує та бачить, рівень запам'ятовування підвищується до 50%, а якщо чує, бачить, а потім обговорює, то і до 70%. Використання аудіовізуальних засобів до того ж скорочує на 40% необхідний для навчання час і на 20% збільшує обсяг засвоєної інформації [6]. Спостереження за процесом засвоєння учнями інформації на уроках німецької мови та аналіз переваг при цьому одних почуттів над іншими, дає підставу стверджувати, що аудіовізуальний метод найкращим чином сприяє максимальному унаочненню навчального матеріалу, відображенню дійсності, зміцненню знань. Цей метод втілює історично обґрунтований класиками педагогіки (Я. А. Коменський, К. Д. Ушинський) принцип унаочнення навчання як основного збудника асоціативного мислення, без чого неможливе якісне опанування

іноземної мови. На уроці для її вивчення на кожного учня відводиться в середньому 1, 5-2 хвилини уроку. Застосування аудіовізуального методу дозволяє збільшити час активної роботи в 10-15 разів. Урок зі застосуванням аудіовізуального методу – це якісний урок нового типу.

Мета статті полягає в розкритті сутності, визначенні місця аудіовізуального методу в інноваційних технологіях мовної підготовки учнів та висвітленні його освітнього, інформаційного, художньо-естетичного та виховного потенціалу.

Аудіовізуальний метод навчання іноземній мові не є методичним та педагогічним дивом нашого часу, а лише відбиттям найбільш цінних досягнень з позаминулого сторіччя. Ще представники натурального методу навчання іноземної мови *М. Берліц, Ф. Гуен, М. Вальтер* передбачали зорово-слухове сприйняття матеріалу. Основною заслугою представників прямих методів руху «Реформа школи» (початок 70-х років XIX століття) лінгвістів *В. Фієтора, О. Есперсена, П. Пассі, Г. Суїта*, методистів *Ш. Швейцера, Г. Вендта, Б. Еггерта, Е. Сімоно* є розробка методики навчання усного мовлення з використанням різноманітних безперекладних засобів семантизації лексики: показ малюнків, предметів, демонстрація дій, ілюстрованих речень, а також навчальних матеріалів, що відображають життя, культуру та побут народу країни, мова якої вивчається: предметів, картин, книжок, зразків мистецтва [4, с. 291].

Згодом ці положення були розвинені представниками методичної думки пізнішого часу (50-ті роки XX століття) *П. Губеріною, П. Ріван, Р. Мішеа, М. Брюно, Ж. Гугенеймом*, але навіть у більш довершених формах організації навчального процесу вони не наблизилися до можливостей нинішнього аудіовізуального методу, тому що в той час для цього не було необхідних наукових і матеріальних передумов.

Завдяки останнім дослідженням методистів *О. А. Громової, Н. Ф. Бориско, Н. І. Одарченко, Л. В. Волошинової* аудіовізуальний метод піднявся на вищий ступінь, набув нових якостей, поєднуючи використання теорії і практики застосування аудіовізуальних засобів навчання, і, звичайно, відрізняється від усіх своїх прототипів, що обумовлено інтенсивним використанням новітніх інформаційних технологій навчання. Але аналіз сучасних дисертаційних досліджень, публікацій, методичних рекомендацій свідчить про те, що концепція авторських аудіовізуальних матеріалів спрямована здебільш на формування мовної компетентності учнів з французької та англійської мов, або студентів економічних вузів. При наявності теоретичних та методичних основ застосування аудіовізуального методу навчання, на жаль, у реальності вчителям німецької мови бракує банку автентичного демонстраційного матеріалу в його аудіовізуальному синтезі та досвіду з технології підготовки матеріа-

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

лів для його практичного застосування на своїх уроках. Тому вчителі здебільш епізодично використовують уже існуючі готові презентації, їх фрагменти, не враховуючи вікових та психологічних особливостей учнів, їх попередніх знань, випадкові фонограми, не пристосовані або взяті з ненадійних джерел завдання, що не завжди відповідає вимогам чинних програм і не дає можливості проводити методично повноцінне заняття та ефективно реалізовувати поставлену мету. Для усунення цих суттєвих недоліків пропонуємо спеціально препаровану серію матеріалів «Lebendige Landeskunde im Deutschunterricht» для роботи за аудіовізуальним методом та опис технології їх створення з власного досвіду, який має наукову підставу, тобто ґрунтується на позитивних результатах, отриманих у процесі апробації, містить певну новизну як для учнів, так і для вчителів, власні ідеї та творчі здобутки.

Найбільш успішно застосування аудіовізуального методу засноване на поетапному характері навчального процесу. Слід зазначити, що I етап стосується вчителя (рис.1), а останній дещо віддалений у часі від попередніх, оскільки для здійснення самостійної роботи учням необхідно набути певних умінь та навичок. Кожен з етапів передбачає мету, найбільш оптимальні методи навчання (табл.1), палітра яких розкриває динаміку пізнавальної активності учнів від сприймання готових знань, їх запам'ятовування, відтворення до творчої пізнавальної праці, яка забезпечує самостійне оволодіння новими знаннями (класифікація за Ю. К. Бабанським [1, с. 328-336]) та типові вправи. Реалізація всіх етапів найкраще спостерігається в межах циклу уроків з теми, що вивчається.

Принципи підбору наочного матеріалу:

- обмеження або зведення до мінімуму всіх другорядних елементів вибраної теми;
- типовість сюжету;
- здатність сюжету бути основою для проведення дискусії або бесіди;
- відсутність деталізації;
- відповідність сюжету до рівня мовленнєвої компетенції учнів та їхнього віку;
- підбір або виготовлення супровідної фонограми у виконанні носія мови;
- виховна цінність;
- художньо-естетичне оформлення наочного матеріалу.

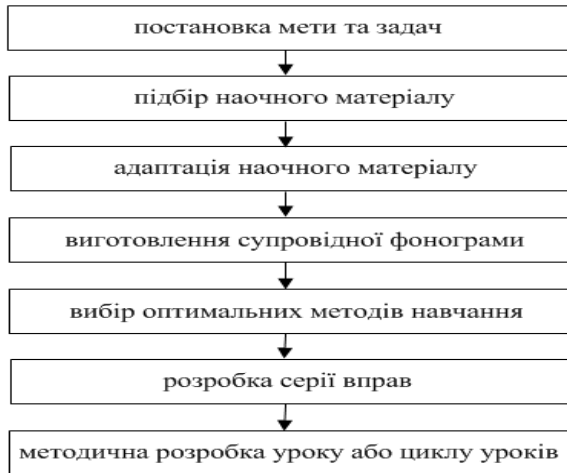

Рис.1 Підготовчий етап

Таблиця 1

Етапи реалізації аудіовізуального методу

Етап	Мета	Метод	Типові вправи
II Рецептивний	Осмілене одночасне сприйняття аудіо- та відеоматеріалу. <i>Розвивати мовленнєве чуття, мовну здогадку, уяву, увагу.</i>	пояснювально-ілюстративний учитель організує сприймання та усвідомлення учнями інформації, а учні здійснюють її сприймання (рецепцію) та осмислення	<u>рецептивні</u> , спрямовані на сприйняття вербальної інформації через слухово-зоровий канал, впізнання та розрізнення звуків, графем, граматичних структур, розуміння усного чи писемного висловлювання
III Репродуктивний	Відпрацювання практичних умінь і навичок відтворювати навчальний матеріал за зразком. <i>Розвивати уяву, слухову та зорову пам'ять.</i>	репродуктивний головне значення має запам'ятовування учнями інформації, яку різними шляхами представляє вчитель	<u>рецептивно-репродуктивні</u> , спрямовані на уміння застосовувати знання за зразком, багаторазові дії, вимовлення в паузах відтворюваного тексту

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

IV Відтворення з опором	Відтворення навчального матеріалу з візуальною опорою. <i>Розвивати логічне мислення, навички перекладу, уміння трансформувати та конструювати на фразовому рівні.</i>	частково-пошуковий вчитель не пропонує учням знання у «готовому» вигляді, учні під керівництвом учителя самостійно розмірковують, розв'язують проблемні ситуації, аналізують, порівнюють, узагальнюють	<u>репродуктивні</u> , спрямовані на доповнення, трансформацію, конструювання речень або фраз, підстановку в мовну модель одних лексичних елементів замість інших, переклад з рідної мови на іноземну
V Оглядово-акріплюючий	повторення і подальше закріплення вивченого матеріалу		<u>рецептивно-репродуктивні та репродуктивні</u> , спрямовані на автоматизацію дій, на закріплення набутих на попередніх етапах навичок та вмінь
VI Відтворення без опори	відтворення навчального матеріалу без аудіовізуальної опори <i>Розвивати фантазію, логіко-композиційні вміння побудови висловлювань.</i>	пошуковий (евристичний) вчитель формулює проблему, поетапно вирішення якої здійснюють учні під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності учнів)	<u>рецептивно-продуктивні</u> , спрямовані на самостійне породження висловлювання від рівня речення до рівня тексту, відтворення мовної ситуації
VII Самостійна робота	Самостійна підготовка та презентація навчального матеріалу. <i>Розвивати фантазію, художньо-естетичний смак, логіко-композиційні вміння, уміння публічного мовлення, готовність до подальшої самоосвіти в галузі володіння іноземною мовою.</i>	дослідницький вчитель ставить перед учнями проблему, і ті вирішують її самостійно, висувачи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, матеріали, ТЗН тощо	<u>продуктивні</u> , спрямовані на створення власного мовленнєвого продукту та його усну презентацію за допомогою медіа засобів

До загальних умінь підготовки та створення усної мультимедійної презентації належать уміння реалізувати:

- комунікативно-інформативний намір;
- освітню мету;
- логіко-композиційні вміння побудови висловлювань,
- тактику усного публічного мовлення,
- художньо-естетичне оформлення презентаційного матеріалу в програмі Microsoft Office PowerPoint.

Підготовка усної мультимедійної презентації включає в себе

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

три етапи, на кожному з яких для ефективного засвоєння навчального матеріалу учні мають виконати певні мовленнєві дії (табл. 2):

Таблиця 2

Етапи підготовки усної мультимедійної презентації

Етап	Мета	Мовленнєві дії
I етап	Ознайомлення із зразком презентації та особливостями її реалізації	рецептивно-репродуктивні: ознайомлення із зразком презентації, аналіз особливостей реалізації комунікативного наміру, логіко-композиційною побудовою презентації, тактикою публічного виступу
II етап	Формування вмінь реалізації презентації	репродуктивно-продуктивні: відтворення за завданням учителя окремих елементів монологічного висловлювання, використання вербального, вербально-зображувального та зображувального опорного матеріалу для реалізації комунікативного наміру, логіко-композиційної побудови презентації, тактики публічного виступу
III етап	Розвиток умінь для самостійної підготовки презентації	продуктивні: проведення дослідження даної проблеми, підбір необхідних джерел інформації, матеріалів, ТЗН тощо і підготовка до презентації перед класом, використовуючи вміння, здобуті на попередніх етапах

Використання в практичній діяльності вчителів німецької мови аудіовізуальних матеріалів: авторських демонстраційних мультимедійних презентацій, відеосюжетів з країнознавства, автентичних навчальних фільмів в аудіосупроводі носія мови, серії препаративних вправ, спрямованих на розвиток пізнавальної активності учнів, сприяє ефективній мовній підготовці учнів. Розуміння й аналіз екранного автентичного зображення як культурного коду країни, мова якої вивчається, сприяють розвитку навичок аудіовізуального мислення, сприймання та усвідомлення повідомлення в його аудіовізуальному синтезі, загальної аудіовізуальної культури.

Г.Драйден та Д.Вос вважають: «Той народ, хто першим реалізує можливості цифрової комунікації й уведе її до навчальних методик, буде очолювати освітній процес» [2, с. 93].

Отже, якщо основним способом інтенсифікації сучасного навчального процесу є використання новітніх медіа засобів, то й застосування аудіовізуального методу набуває важливого значення в інноваційних технологіях мовної та мовленнєвої підготовки учнів. Упровадження в педагогічну практику різноманітних моделей його освітнього, інформаційного, художньо-естетичного та виховного потенціалів не тільки підвищує ефективність навчання, а й значно урізноманітнює можливості педа-

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

гогів та їхніх вихованців стосовно вибору шляхів самореалізації та професійного й особистісного зростання. Завдяки цьому свобода вибору як вектор виховання, а також як категорія громадянського суспільства загалом стає домінантною вже на ранніх етапах розвитку дитини, що забезпечить її гармонійний особистісний та соціальний розвиток у подальшому.

Література:

1. Бабанский Ю. К. Методи обучения в современной общеобразовательной школе. – М. : Просвещение, 1985.
2. Драйден Г., Вос Д. Революція в навчанні. – Львів: Літопис, 2005. – 541 с.
3. Бориско Н. Ф. Тенденции развития учебно-методических комплексов с учетом новых информационных и коммуникационных технологий // Іноземні мови. – 2001. – № 3. – С. 10-21.
4. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. І перероб. / Кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2002. – 328 с.
5. Вікіпедія
6. Офіційний сайт ООН: [www.un.org.en](http://www.un.org/en)

Урсал Д.О., Санталова К.І.*

ВИВЧЕННЯ МОДЕРНІСТСЬКИХ ТВОРІВ НА УРОКАХ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У статті розглядаються особливості вивчення модерністських творів на уроках світової літератури. Подаються методичні рекомендації щодо вивчення поетичних та епічних творів модернізму в старших класах.

Модерністські твори до середини 90-х років ХХ століття визнавалися фахівцями складними для вивчення в середніх загальноосвітніх закладах, на уроках літератури вони не розглядалися навіть оглядово. Увага фахівців до модернізму як мистецької філософії, творчого методу та мистецького напрямку посилилася лише наприкінці ХХ століття, а тому сьогодні вивчення модерністських творів являє собою одну з найскладніших проблем не тільки для вчителів і учнів, а й для літературознавців.

Про актуальність проблеми вивчення модерністських творів у школі свідчать роботи Д. Затонського, Д. Наливайка, С. Павличка, Т. Гундорової, Я. Поліщука, О. Ніколенко, Л. Єремєєва, О. Міхільова, Ю. Ковбасенка, О. Ісаєвої, Є. Волощук.

Модерністські напрями протистоять реалізму, письменники відтворюють свій суб'єктивний світ, насичений символікою, алюзіями, увагою до позасвідомих сфер психіки, умовністю, експериментаторством, формотворчістю. Можемо сказати, що модерністи свідомо роблять свою творчість елітарною, антидемократичною. Тут якраз і постає проблема для учнів, які не

* © Урсал Д.О., Санталова К.І.